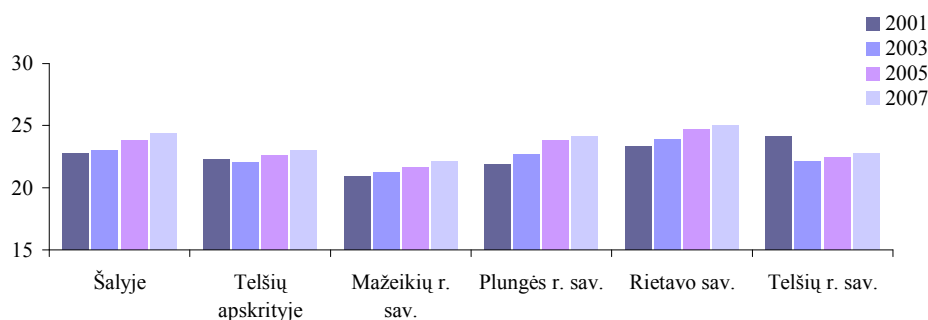


TELŠIŲ APSKRITIES APLINKA

Būstas

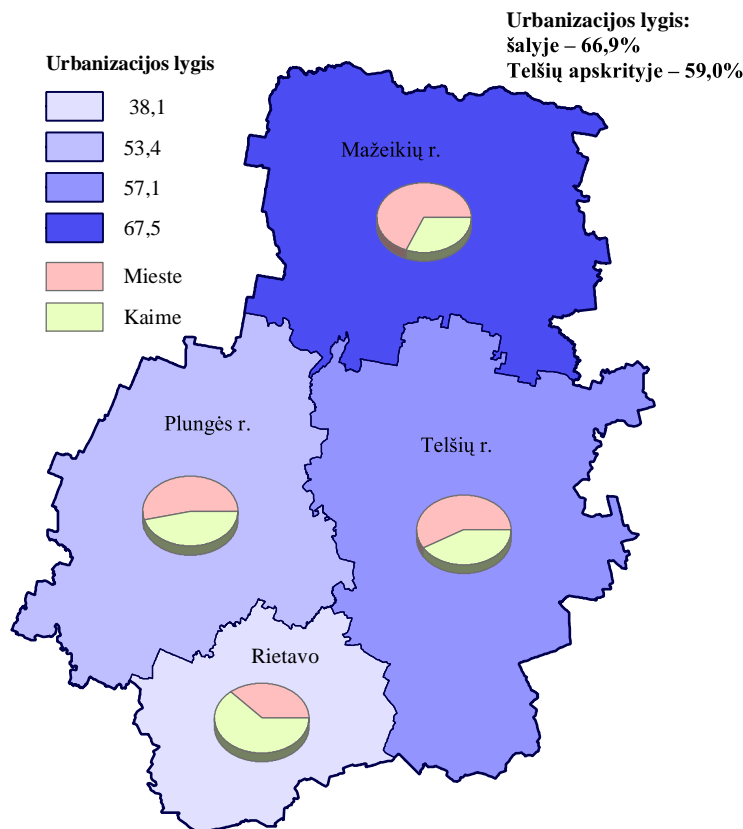
Telšių apskrities gyventojai gyvenamuoju plotu apsirūpinę prasčiau negu vidutiniškai šalyje. Tik Rietavo savivaldybėje 2007 m. vienam gyventojui teko daugiau gyvenamojo ploto negu vidutiniškai šalyje. Mažiausiai gyvenamojo ploto teko Mažeikių ir Telšių rajonų savivaldybių gyventojams. Didesne gyvenamojo ploto pasiūla pasižymi tik viena iš apskrities savivaldybių – Rietavo savivaldybė, todėl būsto pasiūla nėra svarbus socialinę ir ekonominę plėtrą skatinantis veiksnys didžiojoje apskrities teritorijos dalyje.

Naudingasis būsto plotas, tenkantis vienam gyventojui, 2001–2007 m. m²



Socialinė infrastruktūra

Urbanizacijos lygis savivaldybėse 2008 m. pradžioje Procentais



Telšių apskrityje dominavo miesto gyventojai (59 % visų gyventojų), nors jų buvo ir mažiau negu vidutiniškai šalyje. Labiausiai urbanizuota buvo Mažeikių rajono savivaldybė – miesto gyventojų dalis čia viršijo ir šalies vidurkį, joje yra išikūręs ir 40,5 tūkst. gyventojų turintis Mažeikių miestas. Apskrities centre – Telšiuose – gyveno 30 tūkst., Plungėje – 23,1 tūkst. gyventojų. Telšių ir Plungės rajonų savivaldybėse mieste gyveno daugiau kaip pusė gyventojų. Vienintelėje kaimiškoje Rietavo savivaldybėje buvo vos 38 % miesto gyventojų.

Geografinis socialinės infrastruktūros išsidėstymas Telšių apskrities savivaldybėse dažnai nulemia teritorijų patrauklumą gyventi. Dauguma apskrities gyventojų susitelkę miestuose, dominuoja mišrios – turinčios tiek

kaimiškų teritorijų, tiek vidutinio dydžio miestų savivaldybės, todėl socialinės infrastruktūros prieinamumas gyventojams priklauso tiek nuo miestų viešosios infrastruktūros, tarnaujančios šių miestų ir aplinkinių teritorijų gyventojams, tiek nuo infrastruktūros objektų skaičiaus didesnę teritoriją užimančiose kaimo vietovėse. Urbanizuotų savivaldybių gyventojams daugelis svarbesnių objektų yra arčiau, tačiau ir čia susiduriama su tam tikromis problemomis teikiant viešąsias paslaugas.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos

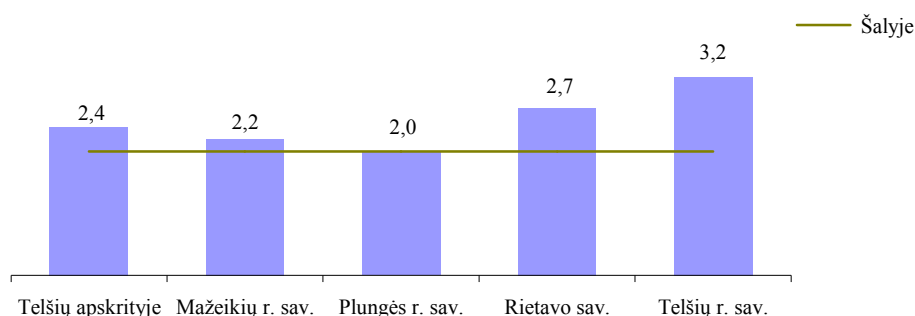
13 iš 31 Telšių apskrities ikimokyklinio ugdymo įstaigų buvo Mažeikių rajono savivaldybėje, 8 ir 9 – atitinkamai Telšių ir Plungės rajonų savivaldybėse. Vos viena tokia įstaiga 2007 m. veikė Rietavo savivaldybėje.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius 2001–2007 m.

	2001	2003	2005	2007
Telšių apskrityje	33	33	31	31
Mažeikių r. sav.	13	13	13	13
Plungės r. sav.	11	11	10	9
Rietavo sav.	1
Telšių r. sav.	9	9	8	8

2007 m. pabaigoje vienai šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigos vietai vidutiniškai teko du ikimokyklinio amžiaus vaikai. Telšių apskrities rodiklis buvo kiek prastesnis negu šalies vidurkis. Vietų vaikų darželiuose trūko visose apskrities savivaldybėse, tačiau situacija buvo geresnė Plungės (santykis tarp vaikų ir vietų ikimokyklinio ugdymo įstaigose buvo lygus šalies vidurkiui) ir Mažeikių (santykis kiek prastesnis) rajonų savivaldybėse. Didelis skirtumas tarp vaikų skaičiaus ir vietų ikimokyklinio ugdymo įstaigose buvo ir nedidelėje Rietavo savivaldybėje. Ir labiau urbanizuotose ir kaimiškose teritorijose, kuriose atstumas iki artimiausios ikimokyklinio ugdymo įstaigos dažniausiai yra didesnis, ikimokyklinio ugdymo įstaigų vietų skaičius yra gerokai mažesnis už šių vietų poreikį, tačiau bent dviejose apskrities savivaldybėse situacija nebuvo žymiai prastesnė negu vidutiniškai šalyje.

1–6 metų amžiaus vaikų skaičius, tenkantis vietai ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, 2007 m. pabaigoje



Ikimokyklinio ugdymo įstaigų tinklas Telšių apskrityje yra panašus kaip ir šalyje, bet yra keletas teritorijų – Telšių rajono savivaldybė (ypač jos kaimo vietovės), Rietavo savivaldybė, kurioms kyla grėsmė tapti mažai patrauklioms jauniems gyventojams ir moterims, siekiančioms dalyvauti darbo rinkoje. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų trūkumas gali lemti ne tik nepakanką suteikiamų paslaugų kokybę, bet ir toliau didinti rečiau apgyvendintų teritorijų depopuliaciją ir stabdyti vietos ekonomikos plėtrą.

Bendrojo lavinimo mokyklos

Kaip ir visoje Lietuvoje, Telšių apskrityje pastebima bendrojo lavinimo mokyklų skaičiaus mažėjimo tendencija – mokyklų nuo 2001 m. sumažėjo beveik 29,7 %. Telšių apskrityje šis procesas buvo lėtesnis, palyginti su 35 % sumažėjimu šalyje.

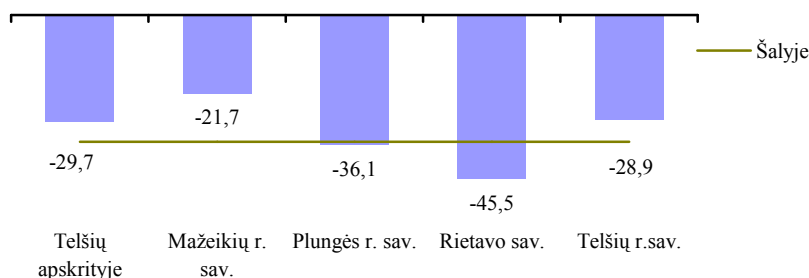
Labiausiai (beveik dvigubai) 2001–2007 m. bendrojo lavinimo mokyklų sumažėjo Rietavo savivaldybėje. Plungės rajono savivaldybėje mokyklų skaičiaus mažėjimo tempas buvo artimas šalies vidurkiui, kitur – dar lėtesnis. Pavyzdžiui, Mažeikių rajono savivaldybėje mokyklų skaičius 2005–2007 m. liko stabilus, o mokinių mažėjo.

Bendrojo lavinimo mokyklų skaičius

	Bendrojo lavinimo mokyklų skaičius				Vienai bendrojo lavinimo mokyklai tenka mokinių			
	2001–2002	2003–2004	2005–2006	2007–2008	2001–2002	2003–2004	2005–2006	2007–2008
Šalyje	2270	1932	1534	1472	265,4	301,8	351,1	332,5
Telšių apskrityje	138	129	107	97	255,1	267,6	299,4	298,8
Mažeikių r. sav.	46	40	36	36	287,5	324,5	337,6	306,7
Plungės r. sav.	36	34	23	23	252,4	260,6	356,6	323,9
Rietavo sav.	11	10	10	6	187,3	200,9	188,3	278,2
Telšių r. sav.	45	45	38	32	240,7	237,0	257,8	275,7

Bendrojo lavinimo mokyklų skaičiaus pokytis 2001–2008 m.

Procentais



Mokyklų skaičiaus sumažėjimas Rietavo savivaldybėje lėmė tai, kad vienoje mokykloje besimokančių mokinių skaičius šioje savivaldybėje padidėjo 49 % ir priartėjo prie apskrities ir šalies vidurkio, buvo stambinamos mokyklos ir kitose savivaldybėse, jų mokinių skaičius pamažu artėjo prie šalies vidutinių dydžių. Tik Mažeikių rajono savivaldybėje 2005–2007 m. pastebėtas priešingas procesas – nuo 2005 m. mokyklų skaičius šioje savivaldybėje nebuvo mažinamas, o mokinių toliau mažėjo – sumažėjo ir nuo šalies vidurkio nutolo vidutinis vienos mokyklos mokinių skaičius. Visose apskrities savivaldybėse mokyklų tinklas išretėjo, tačiau liko tankesnis, paremtas smulkesnėmis mokyklomis, negu vidutiniškai šalyje. Tačiau pastebima bendra tiek Lietuvai, tiek Telšių apskričiai tendencija – mokyklos aptarnauja daugiau mokinių, o atokiau nuo didesnių miestų gyvenantiems mokiniams bendrojo lavinimo paslaugos darosi sunkiau prieinamos, turėtų lemti tolesnį mokyklų tinklo retinimą, daugiau mokinių turėtų lankyti miestuose esančias bendrojo lavinimo mokyklas.

Mokyklų skaičiui toliau mažėjant ir stambėjant pačioms mokykloms, ateityje didesnis krūvis turėtų tekti Mažeikių, Telšių, Plungės miestuose esančioms, taip pat sustambintoms Rietavo savivaldybės mokymo įstaigoms, turės būti sprendžiami transporto klausimai, susiję su atokiau gyvenančių mokinių kelionėmis į mokyklą, atkreiptas dėmesys į ateityje išaugiantį pedagogų poreikį.

Kultūros infrastruktūra

Telšių apskrityje palyginti gerai išvystyta vietinės reikšmės kultūros infrastruktūra, leidžianti užtikrinti vietos gyventojų kultūrinius poreikius, sudaranti galimybę įsitraukti į bendruomenių veiklą. Iš viso Telšių apskrityje 2007 m. pabaigoje buvo 85 bibliotekos, palyginti tolygiai pasiskirsčiusios visose apskrities savivaldybėse – tiek labiau urbanizuotoje, tiek kaimiškoje apskrities dalyse. Pagal 1000 gyventojų tenkantį bibliotekų skaičių nė viena apskrities savivaldybė neatsiliko nuo šalies vidurkio, o mažiausia apskrities savivaldybė – Rietavo – viršijo šį rodiklį dvigubai. Minėtas rodiklis buvo lygus šalies vidurkiui tik Mažeikių rajono savivaldybėje.

Bibliotekos 2001–2007 m. pabaigoje

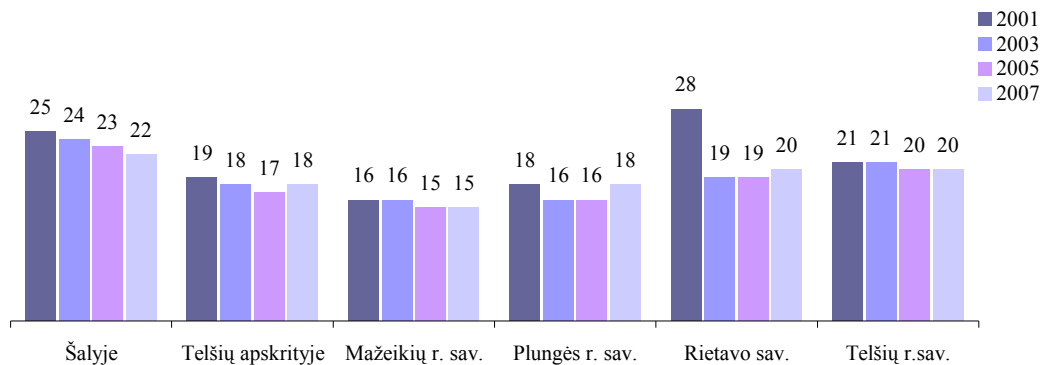
	Bibliotekų skaičius				Bibliotekų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų			
	2001	2003	2005	2007	2001	2003	2005	2007
Šalyje	1449	1418	1396	1395	0,4	0,4	0,4	0,4
Telšių apskrityje	89	86	85	85	0,5	0,5	0,5	0,5
Mažeikių r. sav.	29	26	26	26	0,4	0,4	0,4	0,4
Plungės r. sav.	20	20	20	20	0,5	0,5	0,5	0,5
Rietavo sav.	8	8	8	8	0,8	0,8	0,8	0,8
Telšių r. sav.	32	32	31	31	0,6	0,6	0,6	0,6

Tankiau apgyvendinta Mažeikių rajono savivaldybė pagal bibliotekų prieinamumą nusileidžia kitoms apskrities savivaldybėms. Pagal bibliotekų paskirstymą galima spręsti, kad daugelis atokiau nuo didesnių miestų gyvenančių gyventojų turi galimybę naudotis bibliotekomis.

Tankiai išsidėsčiusios ir lengvai pasiekiamos bibliotekos yra išnaudojamos prasčiau negu vidutiniškai – bibliotekų skaitytojų dalis 2007 m. buvo mažesnė už šalies vidurkį (atitinkamai 18 ir 22 %), šalies vidurkis nebuvo viršytas nė vienoje apskrities savivaldybėje, visos jos nors nedaug, bet atsiliko. Daugiausia skaitytojų turėjo Rietavo ir Telšių rajono savivaldybės bibliotekos (po penktadalį visų gyventojų), mažiausiai – Mažeikių rajono savivaldybės bibliotekos (15 %). Prastą apskrities vidurkį lėmė mažesnis skaitytojų skaičius didžiausioje – Mažeikių rajono savivaldybėje, šios savivaldybės rodiklio nekompensavo ir bibliotekos atokesnėse vietovėse, kuriose paprastai sulaukiama daugiau vietos gyventojų dėmesio.

Bibliotekų skaitytojų dalis 2001–2007 m.

Palyginti su visais gyventojais, procentais



Be savo pirminių funkcijų, susijusių su gyventojų aprūpinimu informacija, bibliotekos gali tapti rečiau apgyvendintų, kaimiškų teritorijų bendruomenių traukos centrais, didinančiais gyventojų kvalifikaciją, aktyvumą, sudarančiais sąlygas naudotis informacinėmis

technologijomis. Nors Telšių apskrityje buvo palyginti didelė miestų gyventojų dalis, ir tikėtina, kad miestų gyventojams bibliotekos nėra tokios aktualios, bibliotekų skaitytojų nedaug buvo ir kaimiškojoje Rietavo savivaldybėje. O neišnaudojant bibliotekų teikiamų galimybių tose teritorijose, kuriose kitų socialinių paslaugų pasiūla nėra didelė, gyventojai gali susidurti su didėjančios informacinės atskirties problema.

Nevisiškai tolygiai Telšių apskrityje pasiskirstę kultūros centrai – daugiausia jų buvo Telšių rajono savivaldybėje (21 iš 46 visų apskrities centrų), tuo tarpu nedideliu kultūros centrų skaičiumi išsiskyrė Mažeikių rajono savivaldybė – didžiausioje apskrities savivaldybėje buvo vos 8 kultūros centrai. Nedidelis Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centrų skaičius nulėmė ir vidutinį apskrityje 1000 gyventojų tenkančių kultūros centrų skaičių.

Telšių apskrities kultūros centrų skaičius 1000 gyventojų buvo lygus šalies vidurkiui. Tai lėmė pagal šį rodiklį trik kartus nuo šalies vidurkio atsiliekanti Mažeikių rajono savivaldybė ir vidutiniokė Plungės rajono savivaldybė. Rietavo savivaldybėje šalies vidurkis buvo viršijamas dukart, Telšių rajono savivaldybėje – trečdaliu. Pagal didelį 1000 gyventojų tenkančių kultūros centrų skaičių šiose dviejose savivaldybėse galima spręsti, kad ir nedidelėse šių savivaldybių gyvenvietėse yra teikiamos pagrindinės kultūros paslaugos. Gerokai sumažėjęs Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centrų skaičius gali nulemti vietinių kultūros paslaugų pasiūlos trukumą didžiausioje apskrities savivaldybėje.

Kultūros centrų skaičius 2001–2007 m.

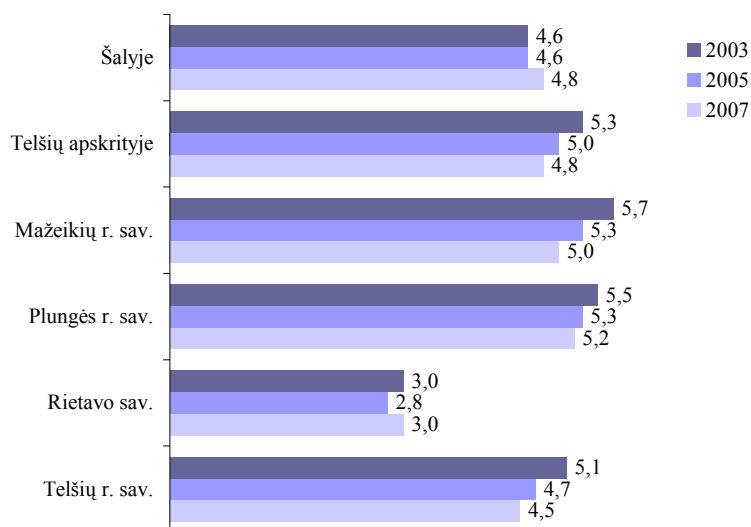
	Kultūros centrų skaičius				Kultūros centrų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų			
	2001	2003	2005	2007	2001	2003	2005	2007
Šalyje	947	882	850	853	0,3	0,3	0,2	0,3
Telšių apskrityje	61	62	51	46	0,3	0,3	0,3	0,3
Mažeikių r. sav.	20	20	19	8	0,3	0,3	0,3	0,1
Plungės r. sav.	13	15	5	11	0,3	0,3	0,1	0,3
Rietavo sav.	6	6	6	6	0,6	0,6	0,6	0,6
Telšių r. sav.	22	21	21	21	0,4	0,4	0,4	0,4

Išlikęs vidutinio tankio kultūros centrų ir bibliotekų tinklas leidžia daugeliui apskrities gyventojų gauti pagrindines kultūros paslaugas, sudaro sąlygas vietinės reikšmės kultūros paslaugoms teikti retai apgyvendintose apskrities savivaldybių teritorijose ir formuoja gyventojų susibūrimo centrus. Esama infrastruktūra sukuria prielaidas kultūros paslaugoms teikti, tačiau prie aukštesnės paslaugų kokybę galėtų leisti pasiekti ir didesnis bendruomenės aktyvumas, aktualūs ir didesniuose miestuose esančių įstaigų kokybinės plėtros klausimai.

Prekybos ir paslaugų įmonės

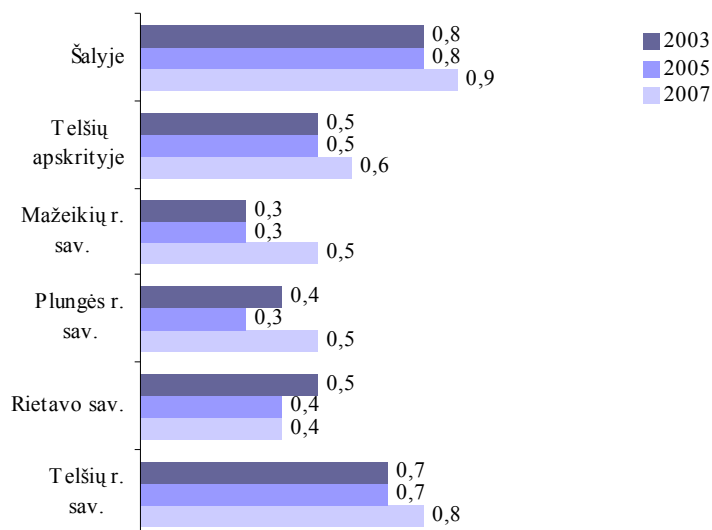
2007 m. pabaigoje 1000 Telšių apskrities gyventojų teko tiek pat parduotuvių, kaip ir vidutiniškai šalyje, tačiau šis rodiklis, 2003 m. gerokai viršijęs šalies vidurkį, mažėjo. 2003–2005 m. laikotarpiu parduotuvių skaičius mažėjo visose apskrities savivaldybėse, ir tik pagal šį rodiklį daugiau kaip trečdaliu nuo šalies ir apskrities rodiklių atsiliekančioje Rietavo savivaldybėje išliko stabilus. Nepaisant parduotuvių skaičiaus mažėjimo, Mažeikių ir Plungės rajonų savivaldybės parduotuvių 1000 gyventojų vis dar teko daugiau negu vidutiniškai šalyje.

Parduotuvių skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, 2003–2007 m.



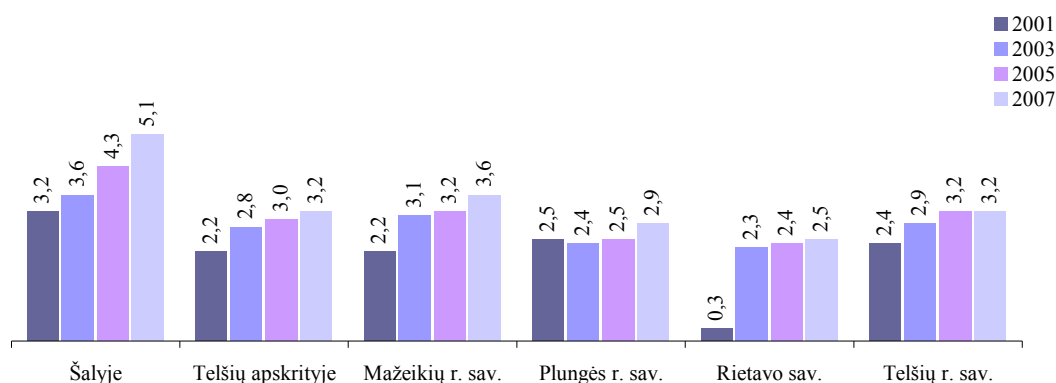
Restoranų, barų ir valgyklų Telšių apskrityje buvo palyginti nedaug (trečdaliu mažiau negu vidutiniškai šalyje), tik regiono centro – Telšių rajono savivaldybėje 2007 m. pabaigoje restoranų, barų ir valgyklų skaičius nedaug atsiliko nuo šalies vidurkio. Kitose savivaldybėse šis rodiklis buvo maždaug dukart mažesnis negu vidutiniškai šalyje. Nepaisant to, viešojo maitinimo įstaigos po Telšių apskritį pasklidusios gana tolygiai – skirtumų nuo šalies ar apskrities vidurkių, dalyje šalies savivaldybių siekiančių ir 10 kartų, apskrityje nebuvo. Buvo pastebimi ir teigiami pokyčiai – apskrities ir visų jos savivaldybių, išskyrus Rietavo savivaldybę, rodiklis augo sparčiau negu vidutiniškai šalyje.

Restoranų, barų, valgyklų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, 2003–2007 m.



Visų paslaugų įmonių skaičius 2007 m. Telšių apskrityje nuo šalies vidurkio atsiliko daugiau kaip 39 % (atitinkamai 3,2 ir 5,3 įmonės 1000 gyventojų). Mažeikių rajono savivaldybės rodikliai buvo geriausi, tačiau ir jie trečdaliu atsiliko nuo šalies vidurkio. Paslaugų įmonių pamažu daugėjo visose apskrities savivaldybėse – Rietavo savivaldybėje – daugiau kaip 8 kartus, apskrities rodikliai nepriartėjo prie šalies vidurkio. Palyginti lėtas augimas buvo Telšių ir Plungės rajonų savivaldybėse, šalies vidurkį vijosi Rietavo (nors čia augimas 2003–2007 m. sulėtėjo ir rodiklis vis dar buvo mažiausias) ir Mažeikių rajono savivaldybės.

Paslaugų įmonių skaičius 1000 gyventojų 2001–2007 m.



Neigiamos paslaugų sferos plėtros tendencijos Telšių apskrityje gali reikšti ir pastebimą gyvenimo aplinkos ir kokybės pablogėjimą ateityje. Nedidelis paslaugų įmonių skaičius rodo nepakankamai išnaudojamą turizmo plėtros potencialą regione, taip pat nepakankamas gyventojų pajamas. Iš kitos pusės – paslaugų pasiūla ir kokybė gali būti lemiamas veiksnys renkantis gyvenamąją vietą, ypač didesnes pajamas gaunantiems gyventojams. Kol kas mažiausia pagrindinių privataus sektoriaus paslaugų pasiūla stebima kaimiškoje Rietavo savivaldybėje, viešojo maitinimo paslaugų pasiūla nedaug atsilieka nuo šalies vidurkio tik Telšių rajono savivaldybėje, geriau apskrityje išvystytas tik parduotuvių tinklas.

Susisiekimas

Kelių tinklas Telšių apskrityje buvo kiek tankesnis už šalies – pirmiausia – dėl didelio Mažeikių rajono savivaldybės kelių tankio. Rečiausias kelių tinklas buvo Rietavo savivaldybėje. Tačiau pažvelgus į kelių su patobulinta danga dalį matoma priešinga situacija – tik Rietavo savivaldybėje kelių su patobulinta danga dalis buvo didesnė negu šalyje ir pastebimai didesnė negu kitose apskrities savivaldybėse, Mažeikių rajono savivaldybėje atvirkščiai – kelių su patobulinta danga dalis buvo nedidelė. Vertinant apskrities savivaldybių kelių infrastruktūrą pagal kelių su patobulinta danga tankį, pastebima, kad visų savivaldybių rodiklis yra vienodas – ketvirčiu ($0,3 \text{ km/km}^2$) – mažesnis už šalies vidutinį dydį. Taigi, apibendrinus kelių kiekybinius ir kokybinius rodiklius, galima teigti, kad kelių tinklas regione tolygus, bet retesnis negu šalyje.

Valstybinės ir vietinės reikšmės kelių tankis 2007 m.

km/km²

	Valstybinės ir vietinės reikšmės keliai			Kelių su patobulinta danga dalis, palyginti su visais keliais, proc.
	Iš viso	su danga	su patobulinta danga	
Šalyje	1,2	1,1	0,4	29
Telšių apskrityje	1,3	1,1	0,3	25
Mažeikių r. sav.	1,6	1,6	0,3	20
Plungės r. sav.	1,2	1,1	0,3	27
Rietavo sav.	0,8	0,8	0,3	32
Telšių r. sav.	1,2	1,0	0,3	26

1000 Telšių apskrities gyventojų 2007 m. pabaigoje teko 411 lengvųjų automobilių (šalies vidurkis – 429). Nuo 2001 m. šis skaičius išaugo 48 % – pagal automobilių skaičių 1000 gyventojų Telšių apskritis vijosi, bet nepasiekė šalies vidurkio. Vienintelėje Telšių rajono savivaldybėje automobilių 1000 gyventojų 2007 m. teko tiek pat (skirtumas – 1 automobilis) automobilių kaip ir vidutiniškai šalyje, tačiau tai buvo ir vienintelė savivaldybė, kurioje automobilių skaičius augimas buvo lėtesnis negu vidutinis. Kitų savivaldybių atsilikimas nuo

šalies vidurkio išliko, bet sparčiai mažėjo. Plungės rajono savivaldybėje nuo 2001 m. individualių lengvųjų automobilių padaugėjo net 59 %.

Individualių lengvųjų automobilių skaičius 1000 gyventojų 2001–2007 m.

	2001	2003	2005	2007
Šalyje	304	336	395	429
Telšių apskrityje	277	314	374	411
Mažeikių r. sav.	250	291	346	398
Plungės r. sav.	265	337	388	417
Rietavo sav.	240	146	318	370
Telšių r. sav.	326	355	406	428

Telšių apskrities savivaldybių teritorijos yra gana gerai pasiekiamos individualiais lengvaisiais automobiliais (dėl nedaug prastesnės už vidutinę kelių kokybės ir didėjančio lengvųjų automobilių skaičiaus), tačiau tam tikrus individualaus transporto trūkumus kompensuoja gerai išvystyta viešojo transporto sistema. Vienam maršrutui tenkanti apskrities teritorija buvo 12,5 % mažesnė už vidutinę maršrutui tenkančią teritoriją šalyje, o 3 iš 4 apskrities savivaldybių autobusų maršrutų aptarnaujama teritorija buvo mažesnė ir už šalies vidurkį, ir už medianą – daugelyje šalies savivaldybių autobusų maršrutų tankis buvo retesnis. Tik Rietavo savivaldybėje vienam maršrutui (iš viso jų buvo 12) teko daugiau kaip dukart didesnė teritorija negu vidutiniškai šalyje. Mažėjant maršrutų skaičiui šalyje, dalyje apskrities teritorijos (Telšių, Mažeikių rajonų savivaldybėse) jų taip pat sumažėjo, bet maršrutų liko daugiau negu šalyje. Tik kaimiškoje Rietavo savivaldybėje autobusų maršrutų ir teritorijos santykis buvo prastesnis.

Maršrutų skaičius 2001–2007 m.

	2001	2003	2005	2007
Šalyje	3859	4001	3807	3155
Telšių apskrityje	352	426	635	240
Mažeikių r. sav.	146	70	477	73
Plungės r. sav.	38	51	54	61
Rietavo sav.	10	10	10	12
Telšių r. sav.	158	295	94	94
1 maršrutui tenkanti teritorija, km²				
Šalyje (vidurkis)	16,9	16,3	17,2	20,7
Šalyje (mediana)*	30,8	29,9	28,1	29,3
Telšių apskrityje	12,4	10,2	6,9	18,1
Mažeikių r. sav.	8,4	17,4	2,6	16,7
Plungės r. sav.	29,1	21,7	20,5	18,1
Rietavo sav.	58,6	58,6	58,6	48,8
Telšių r. sav.	9,1	4,9	15,3	15,3

*didžiųjų miestų savivaldybėms tenka didžioji dalis visų autobusų maršrutų, todėl mažesnės savivaldybės tarpusavyje gali būti palygintos įvertinus šalies medianą – visų savivaldybių rodiklių vidurinę reikšmę.

Vienam gyventojui tenkančių kelionių autobusu skaičius taip pat rodo, kad viešojo transporto sistema visose apskrities savivaldybėse išnaudojama neblogai – nors kelionių skaičius, tenkantis vienam gyventojui, buvo mažesnis už šalies vidurkį, apskrityje nebuvo didžiųjų miestų, kurių gyventojai kasdien turėtų naudotis visuomeniniu transportu. Visų apskrities savivaldybių rodiklis buvo didesnis už šalies medianinę reikšmę. Rietavo savivaldybė, nors joje ir buvo kiek mažiau maršrutų, pagal keliones autobusu vienam gyventojui viršijo tiek apskrities vidurkį, tiek šalies medianą. Buvo stebimas ir kelionių

skaičiaus augimas visose savivaldybėse, išskyrus Telšių rajono (Rietavo savivaldybėje – nuo 2001 m. daugiau kaip triskart) – augantis gyventojų mobilumas leido jiems efektyviau naudotis paslaugomis, darbo rinka, efektyviau integravo apskrities kaimo ir miesto vietas.

Visuomenės saugumas

Telšių apskritį galima priskirti prie saugių gyventi Lietuvos regionų. 100 000 Telšių apskrities gyventojų 2007 m. teko 1296 užregistruotos nusikalstamos veikos – 40 % mažiau negu vidutiniškai Lietuvoje. Dvigubai mažiau negu vidutiniškai šalyje nusikaltimų ir nusikalstamų veikų buvo fiksuojama Mažeikių rajono savivaldybėje, o Rietavo savivaldybė buvo apskritai viena iš saugiausių Lietuvoje – antras mažiausias nusikaltimų ir trečias mažiausias nusikalstamų veikų 100 000 gyventojų rodiklis. Daugiausia nusikaltimų ir nusikalstamų veikų fiksuota Plungės rajono savivaldybėje, tačiau ir čia visuomenės saugumo statistika buvo geresnė negu vidutiniškai šalyje.

100 000 gyventojų tenka užregistruotų nusikalstamų veikų 2007 m.

	Nusikalstamos veikos	Nusikaltimai
Šalyje	2185	2014
Telšių apskrityje	1296	1189
Mažeikių r. sav.	1067	1010
Plungės r. sav.	1675	1560
Rietavo sav.	946	848
Telšių r. sav.	1331	1169

Aplinkosauga ir aplinkotvarka

2007 m. Lietuvoje į paviršinius vandenis išleista 4 540 557 tūkst. m³ ūkio, buitės ir gamybos nuotekų, iš jų 209 073,3 tūkst. m³ reikalingų valyti. Telšių apskrityje išleista 11 732 tūkst. m³ – apie 6 % visų šalies nuotekų.

Susidariusių užterštų nuotekų kiekis Telšių apskrityje pastaraisiais metais kinta palyginti nedaug – 2007 m. jų kiekis buvo 22 % didesnis nei 2005 m. ir 27,9 % didesnis nei 2001 m. Nuotekų išleidimas Telšių apskrityje auga padidėjus bendram vandens sunaudojimui, o nuotekų išvaloma mažiau negu vidutiniškai šalyje, t. y. tik 27,9 % susidariusių reikalingų valyti nuotekų. Didžioji dalis, t. y. 56,6 %, nepakankamai išvalytų nuotekų kiekio apskrityje sudarė Mažeikių rajono savivaldybės nuotekos, šioje savivaldybėje išvaloma tik 39,6 % savivaldybės nuotekų. 2007 m. buvo išvaloma 99,2 % Rietavo savivaldybės nuotekų, kitose savivaldybėse išvalomų nuotekų dalis dar nėra pakankama.

Susidariusios reikalingos valyti ūkio, buitės ir gamybos nuotekos 2001–2007 m.

Tūkst. m³

	2001	2003	2005	2007	Išvalytų iki normos (DLT) nuotekų dalis nuo susidariusio užterštų nuotekų kiekio, proc.			
					2001	2003	2005	2007
Šalyje	171169,6	167064,5	192212,4	209073,3	17,8	54,6	70,5	72,3
Telšių apskrityje	9176,0	9608,0	9619,3	11732,0	36,8	34,6	37,3	27,9
Mažeikių r. sav.	6175,0	5751,0	5650,0	6642,0	48,3	51,2	56,1	39,6
Plungės r. sav.	1497,0	1066,0	1205,3	1441,0	14,4	7,5	7,9	11,2
Rietavo sav.	...	131,0	200,0	264,0	...	96,2	96,0	99,2
Telšių r. sav.	1504,0	2660,0	2564,0	3385,0	11,8	6,5	5,1	6,5

2006 m. susidariusių komunalinių atliekų kiekis, palyginti su 2005 m., Telšių apskrityje išaugo 20 %, o palyginti su 2004 m. – net 44 %. Buvo sutvarkyta 92,7 % surinktų atliekų.

Susidariusios komunalinės atliekos 2004–2006 m.

Tonomis

	2004	2005	2006
Telšių apskrityje	37617,8	45298,8	54306,7
Mažeikių r. sav.	14840,0	19927,5	17266,5
Plungės r. sav.	9193,1	11887,5	15571,2
Rietavo sav.	1794,3	1296,6	1390,2
Telšių r. sav.	11790,4	12187,1	20078,8

Telšių apskrityje pataraisiais metais veikė trys rajoniniai sąvartynai. Viename iš jų – Jėrubaičių sąvartyne, vykdomi modernizavimo ir plėtros darbai. 2008 m., po sąvartyno rekonstrukcijos, jis veiks kaip Telšių regiono nepavojingų atliekų sąvartynas. Patenkančių į sąvartyną komunalinių atliekų kiekis mažėja, nes diegiant jų rūšiavimo sistemą kas metai vis daugiau antrinių žaliavų atskiriama iš komunalinių atliekų srauto ir perdirbama, tačiau 2006 m. pašalintų sąvartyne susidariusių Telšių apskrities atliekų dalis (86 %) buvo 9,8 % didesnė už šalies vidurkį (76,2 %).

Sutvarkyta susidariusių komunalinių atliekų 2004–2006 m.

Tonomis

	2004	2005	2006
Telšių apskrityje	37560,2	43620,8	50322,7
Mažeikių r. sav.	14873,4	18819,1	16624,6
Plungės r. sav.	9725,3	13054,9	14169,1
Rietavo sav.	1246,5	0,0	0,0
Telšių r. sav.	11715,0	11746,9	19529,1

Nagrinėtos besiskiriančios gyventojų skaičiumi, teritorija, kitais požymiais savivaldybės – trys labiau urbanizuotos, bet ir su nemažu kaimo gyventojų skaičiumi, viena nedidelė kaimiška savivaldybė. Apibendrinant galima teigti, kad Telšių apskritis pasižymi neblogai išplėtotu socialinės infrastruktūros tinklu, ir nors kai kur trūksta gyventojų dalyvavimo, didesnės kultūros paslaugų paklausos, palyginti su šalies rodikliais, Telšių apskrities savivaldybės nedaug kur nusileidžia. Pastebimas privataus sektoriaus paslaugų trūkumas dalyje apskrities teritorijos, tačiau nemažas gyventojų mobilumas ir geros susisiekimo galimybės leidžia efektyviau išnaudoti kad ir mažesnius vietos išteklius: daugelyje savivaldybių neblogai veikia ir toliau plėtojama viešojo transporto sistema, nusikalstamumas nėra aukštas, tačiau nemažai nagrinėtų rodiklių, nors ir pasiskirstę gana tolygiai apskrities teritorijoje, dažnai rodo prastesnes gyvenimo sąlygas, negu labiau išvystytose šalies teritorijose – pagal dalį gyvenimo aplinkos ir kokybės komponentų, ypač susijusių su privataus paslaugų sektoriaus veikla ir būstu, Telšių apskrities savivaldybės atsilieka ir nuo šalies vidurkio.